

СТАНОВИЩЕ

Относно: конкурс за професор по професионално направление 3.2.
Психология, Обща и възрастова психология

От: проф.д.пс.н. Ваня Матанова

В настоящия конкурс за нуждите и на щатно място в катедра „Социална педагогика и социално дело“ към ФНОИ, СУ“Св. Кл. Охридски“, единствен кандидат е доц. д-р Маргарита Ангелова Стефанова-Бакрачева.

Доц. д-р Маргарита Бакрачева е магистър по социална педагогика, Д-р по психология от 2004г., доцент в СУ от 2018г. От 2002г. е хоноруван асистент към различни висши училища.

Кандидатът доц. д-р Маргарита Бакрачева е представила съответните документи, удостоверяващи образователната и научна степен Доктор по психология от 2013г., и за академична длъжност Доцент. Доц. д-р Бакрачева последователно заема консултантски, терапевтични, обучителни и организационни позиции в различни образователни институции. Преподавателската ѝ дейност е в областта на настоящия конкурс.

Научната и преподавателска дейност на доц. д-р Бакрачева е логично следствие от професионалния ѝ път. Това е естествения път на ангажиран и отдаден на професията специалист. В конкурса доц. д-р Бакрачева участва с 3 монографии, едната от които е представена за хабилитационен труд, издадени в периода 2017-2020г., 4 статии в реферирани и индексирани научни издания, 43 статии и доклади в нереперирани научни издания, 2 студии в нереперирани издания с научно рецензиране, 3 глави от колективни монографии. Тази научна продукция покрива минималните изисквания за заемане на академична длъжност „професор“. Доц. д-р Маргарита Бакрачева е представила справка с доказателствен материал, касаеща минималните национални изисквания, съгласно Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Научен ръководител е на 3 дисертации в областта на психологията и социалната педагогика и на 9 дипломни работи.

Преподавателската дейност на доц. д-р Бакрачева се основава на обширна информираност, аналитичност и умение да се синтезира знанието от различни научни области, което се материализира в разработването на учебни програми, свързани с актуални въпроси на психологията, социалната педагогика и социалното дело. Съдържателно тези учебни програми отразяват съвременното състояние на научното познание и осигуряват много добро качество на обучението. Нейните педагогически качества и преподавателски умения са високо оценени както от студентите, така и от Академичното ръководство на ФНОИ.

Основните изследователски интереси на доц. д-р Бакрачева са свързани с консултиране в различни възрастови периоди. Резултатите от нейните проучвания са адресирани към психолози, социални работници, образователни институции. В представените научни трудове се откриват задълбочени и многопластови обсъждания и анализи в тези области.

В научната си продукция доц. Бакрачева изследва редица психологически конструкти, на базата на което извежда модели, приложими в практиката.

На основата на анализа на научната продукция на доц. Бакрачева могат да бъдат изведени някои съществени приноси, имащи теоретичен и практико-приложен смисъл:

1. Копингът е анализиран с отчитане на влиянието на външни и вътрешни фактори и ефекта му върху променливи в личностов аспект. Компонент на оптималната идентичност е трансформирането на реактивното в проактивно поведение. Бягството от реалността, конспиративните теории, татуировките се разглеждат като специфични копинг стратегии. Изведен е т.н. акомодативен копинг, който представлява преосмисляне на възможностите и преформулиране на целите.
2. Оптималното психично благополучие се анализира като процес на научаване, на основата на което са изведени модели за интервенция и програми за проактивен майндфулнес.
3. На базата на проследяване на дистреса и на стила на идентичност е формулирана най-адаптивната стратегия на съвременността-отлагане на стабилните избори и удължаване на периода на експериментиране.
4. Предложен е нов подход към изучаване на виртуалната идентичност. Времето в социалните медии е копинг стратегия в

условия на несигурност, поддържане на идентичност и правене на избори.

5. Предложени са програми и интервенции в подкрепа на личностната самоопределеност, себerefлексия и копинг поведението, които осигуряват лична ефективност и подобряват уменията за справяне със стреса, формиране на ресурси за по-добра адаптивност през целия жизнен цикъл.
6. Във връзка със зависимостите е разработена иновативна типология, разграничаваща профилите на зависимости, която може да се прилага като скринингов инструмент. Изведен е концептуален модел за скъсяване периода на адаптация при промяна на средата и свързаните с това преживявания, определени като „състояния на безтегловност“.
7. Разработени са скали за степен на преживяване на дереализация в социалните мрежи, за измерване на национална идентичност, мотивация за учене, стереотипи и социални нагласи, които имат добри психометрични показатели.
8. Чрез преживелищното учене, изграждане на просоциална нагласа и разграничаване на асертивност от агресивност се предлага възможност за превенция на насилието и девиантното поведение.
9. Във връзка с интеркултурния диалог и социалното равенство е очертан и анализиран потенциалът на изкуството и креативността като надкултурен феномен, подкрепящ и стимулиращ толерантността и приобщаването.

Не малка част от научната продукция на доц. Бакрачева е посветена на юношеската възраст, област, която често е пренебрегвана, както поради нейната трудност, така и поради битуващото мнение за неизбежността на отклоняващо се поведение в този възрастов период. С много вещина, съпричастност, разбиране и отдаденост, доц. д-р Бакрачева анализира рисковите фактори, както и тези, които подпомагат консултативния процес в този възрастов период.

Представените статии са с много широка проблематика- от стрес, родителски роли, идентичност, копинг стратегии до социално предприемачество, някои от които за първи път обект на научен интерес.

Тази проблематика изисква и предполага много висока обща култура, гъвкав ум и критично мислене, които доц. д-р Бакрачева безспорно притежава. Високо ценя уменията на доц. д-р Бакрачева да говори за сложни неща просто и ясно. Богатият ѝ професионален опит се

съчетава с уважение и преклонение пред класиците на психологическата наука.

Научната продукция на доц. д-р Маргарита Бакрачева показва много широки компетентности в различни области на научното познание, високи аналитични способности, умение да обобщава данни и така да очертава неизследвани области.

Заклучение

Научното творчество на доц. д-р Маргарита Бакрачева ми дават основание да смятам, че тя притежава отлична теоретична подготовка в няколко научни области, съчетана с много добри практически умения, което я прави уважаван и ценен изследовател, практик и преподавател. Нейната научно-изследователска и преподавателска дейност се оценяват високо от студентите, академичните ръководства и образователни институции.

Анализът на научната, изследователската и преподавателската дейност, на наукометричните данни на публикациите, както и личностните характеристики на доц. д-р Маргарита Бакрачева ми дават основание с пълна убеденост да предложа на Уважаемото Научно жури да присъди на доц. д-р Маргарита Бакрачева академичната длъжност „професор“ в област на висшето образование 3.2. Психология (Обща и възрастова психология).

10 юли 2021г.

Подпис:.....*ваня матанова*

(проф.д.пс.н. Ваня Матанова)